

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

Кафедра економіки та фінансів

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для проведення практичних занять з навчальної дисципліни
«Планування та контроль на підприємстві» для студентів
освітнього рівня бакалавр для усіх форм навчання напряму
підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»

Тернопіль-2018

УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА

Методичні вказівки для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Планування та контроль на підприємстві» для студентів освітнього рівня бакалавр для усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / укладач Радинський С.В. – Тернопіль, ТНТУ ім.І.Пулюя, 2018. – 36 с.

Укладачі: Радинський Сергій Віталійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя

Рецензенти: Кудлак Віталій Ярославович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя

Маркович Ірина Богданівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів ТНТУ ім. І. Пулюя

Методичні рекомендації розглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та фінансів
Протокол № __ від _____ 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної комісії факультету економіки і підприємницької діяльності
Протокол № __ від _____ 2018 р.

ВСТУП

Підвищення ефективності та структурна перебудова суспільного виробництва в сучасних умовах становлення ринкової економіки України, зумовлює нові підходи до планування господарської діяльності підприємств як основної функції управління підприємством.

Значення планування господарської діяльності визначається тим, що в його процесі визначаються напрямки, темпи і пропорції розвитку виробничої системи будь-якого рівня, основні показники її функціонування у визначеному періоді, а також збалансована забезпеченість управлінських рішень визначених завдань необхідними ресурсами.

Як наука “Планування і контроль на підприємстві” є складовою частиною економічної науки, безпосередньо виступає продовженням вивчення дисциплін “Економіка підприємства”, “Організація виробництва” і тісно пов’язана з вивченням інших економічних дисциплін, таких як “Бухгалтерський облік”, “Аудит”, “Менеджмент”, “Економічний аналіз”, “Проектний аналіз”.

Вивчення дисципліни „Планування та контроль на підприємстві” повинно забезпечити з боку студентів:

знати:

- теоретичні основи планування і контролю на підприємстві;
- методика проведення необхідних техніко-економічних розрахунків;
- зміст і задачі планування і контролю та їх роль у підвищенні ефективності виробництва;
- порядок розробки довгострокових і поточних (річних) планів;
- методи організації внутрішньогосподарського розрахунку основних і допоміжних цехів, дільниць, бригад, відділів управління підприємством;
- тощо.

вміти:

- вибрати господарську стратегію на внутрішньогосподарському рівні.
- розраховувати різні планові показники, необхідні для виконання самостійної роботи в планово-економічних службах підприємств.
- використовувати сучасні математичні та комп’ютерні методи розрахунків.

Вивчення курсу завершується складанням **екзамену**.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ЗДІЙСНЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

План семінарського заняття:

1. Роль і місце планування в управлінні підприємством
2. Сутність об'єктів планування на підприємстві
3. Процес планування та вибір рішень

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Що таке планування? Обґрунтувати необхідність планування господарської діяльності підприємств.
2. У чому полягає методика планування? Дати загальну характеристику методиці планування.
3. Які методи наукових досліджень застосовуються в процесі планування?
4. Що таке альтернативний вибір у плануванні?

Дискусійні питання для обговорення

1. Як відбувається процес планування з погляду здійснення управлінських функцій?
2. Що являє собою контролінг? Охарактеризуйте його роль і завдання.
3. У чому полягає концепція контролінгу та яке місце в ній надається плануванню?
4. Якими є процедури планування за умов різного ступеня визначеності зовнішнього середовища?
5. Що складає основу управління господарськими процесами на підприємстві?
6. З якою метою здійснюють оцінку зовнішнього середовища?

Тести

1. Наведіть види планування залежно від змісту та мети планування:
 - а) техніко-економічне та оперативно-виробниче;
 - б) стратегічне, поточне, директивне;
 - в) реактивне, інактивне, преактивне, інтерактивне.
2. Наведіть види планування залежно від типу цілей:
 - а) місячне, кварталне, річне, добове, змінне;
 - б) стратегічне, тактичне, оперативне;
 - в) ринкове, директивне, інтерактивне.
3. У якому плані відбито головні цілі діяльності підприємства на перспективний період та основні шляхи їхнього досягнення:
 - а) оперативно-календарному;
 - б) стратегічному;
 - в) бізнес-плані;
 - г) програмі;
 - д) поточному.

4. Трирічні плани підприємства відносяться до одного з зазначених нижче видів планів:

- а) перспективного довгострокового;
- б) поточного;
- в) оперативного;
- г) календарного;
- д) перспективного середньострокового.

5. Які цілі ставлять у перспективному плануванні?

- а) стратегічні;
- б) оперативні;
- в) тактичні.

6. Надайте характеристику перспективного плану:

а) Це комплексний план діяльності підприємства на кожний рік перспективного періоду, в якому вирішуються тактичні завдання. Він є логічним продовженням стратегічного плану.

б) Це план виробничої діяльності підприємства на 2-5 років та план її забезпечення; у ньому розв'язуються оперативні завдання.

в) Це план на середньостроковий період; у ньому вирішуються стратегічні завдання розвитку підприємства.

7. Наведіть зміст перспективного плану:

а) вибір орієнтирів, мети планування, зайнятості обладнання, робітників, використання виробничої площі;

б) вибір основних напрямків техніко-економічного та соціального розвитку підприємства, складання комплексного плану роботи підприємства на 2-5 років по роках;

в) складання річного плану техніко-економічного розвитку підприємства.

8. Наведіть зміст поточного техніко-економічного планування.

а) розробка графіків виконання робіт та оперативний контроль за їх виконанням;

б) вибір стратегії розвитку підприємства та складання комплексного плану діяльності підприємства на 3-5 років по роках;

в) планування діяльності підприємства на рік по кварталах за всіма розділами плану техніко-економічного розвитку або бізнес-плану підприємства.

9. Які 3 основних види планів підприємства розрізняють залежно від тривалості планового періоду:

- а) середньострокове, поточне, оперативне;
- б) довгострокове, середньострокове, короткострокове;
- в) перспективне, поточне, оперативне;
- г) довгострокове, поточне, короткострокове;
- д) стратегічне, поточне, календарне.

10. Бізнес-план — це:

- а) план виробництва та реалізації продукції в ринкових умовах;
- б) план економічного та соціального розвитку підприємства;

в) техніко-економічне обґрунтування діяльності підприємства в ринкових умовах у плановому періоді як модель підприємства в майбутньому.

Теми рефератів

1. Господарська діяльність як об'єкт планування
2. Методологічні особливості планування діяльності підприємства
3. Контроль – функція менеджменту
4. Напрями та види контролю на підприємстві
5. Особливості реалізації планування на вітчизняних промислових підприємствах
6. Здійснення контролю на підприємстві (обрати конкретне підприємство)

ТЕМА 2. СИСТЕМА ПЛАНІВ ПІДПРИЄМСТВА

План семінарського заняття:

1. Форми планування й види планів
2. Фактори, що впливають на вибір форми планування
3. Організація планування

Контрольні питання до семінарського заняття

1. У чому полягає сутність системи планування на підприємстві?
2. Які основні напрямки планування на практиці?
3. На які важливі питання допомагає відповісти планування?
4. Основні принципи планування. В чому їх суть?
5. Що таке план підприємства? Які існують різновиди планів, їх особливості?

Дискусійні питання для обговорення

1. Що таке стратегічний план підприємства? Які завдання він вирішує?
2. Яка система планів діяла в умовах централізованого управління народним господарством та які особливості планування в ринкових умовах?
3. Які організаційні форми структури планових органів Ви знаєте?
4. Оперативне планування на підприємстві, які завдання воно вирішує?
5. Інвестиційні проекти, бізнес-плани. Які завдання і сфера їх застосування?

Тести

1. Одним з основних призначень якого плану є залучення необхідних коштів для реалізації інвестиційних проектів:
 - а) оперативно-календарного;
 - б) стратегічного;
 - в) бізнес-плану;
 - г) програми;
 - д) поточного.
2. Наведіть головні розділи бізнес-плану:
 - а) план виробництва продукції підприємством, його цехами, графіки виробництва, терміни поставок продукції;
 - б) характеристика бізнесу, план маркетингу, план виробництва інвестицій та інновацій, матеріально-технічного забезпечення, персоналу, витрат виробництва, прибутків, фінансовий та юридичний плани;
 - в) план технічного розвитку та інвестицій, технічної підготовки виробництва та інновацій, основні типи орієнтирів — ідеали, мета, цілі.
3. Який вид планів розробляється для забезпечення своєчасного і рівномірного виконання плану випуску продукції на основі ритмічної роботи всіх виробничих підрозділів підприємства:
 - а) оперативно-календарний;

- б) стратегічний план;
- в) бізнес-план;
- г) програма;
- д) поточний.

4. Який вид планів містить шляхи вирішення конкретних проблем, які носять яскраво виражений цільовий характер:

- а) оперативно-календарний;
- б) стратегічний план;
- в) бізнес-план;
- г) програма;
- д) поточний.

5. Який вид планування на підприємстві охоплює річний період і є сукупністю планів за різними видами діяльності:

- а) стратегічне планування;
- б) поточним плануванням;
- в) оперативним плануванням;
- г) бізнес-плануванням.

6. З якою метою розробляється бізнес-план?

- а) надання інформації в статистичні органи;
- б) моделювання системи управління фірмою;
- в) залучення інвестицій; обґрунтування інноваційних проектів.

7. Які плани розробляються в умовах централізованого управління народним господарством?

- а) перспективні;
- б) галузеві;
- в) бізнес-плани;
- г) інвестиційні проекти.

8. Планування — це:

- а) звіт про діяльність підприємства;
- б) прогнозування та організація підприємства;
- в) процес складання плану діяльності підприємства на майбутній період.

9. Планування - це:

- а) процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період;
- б) функція управління та процес визначення засобів, шляхів і умов досягнення поставлених цілей;

в) правильні відповіді б) і а);

10. План діяльності підприємства — це:

- а) один з головних показників його діяльності;
- б) система техніко-економічних показників діяльності підприємства, які підприємство передбачає досягти в майбутньому, програма його діяльності в плановому періоді;

в) система техніко-економічних показників, яких уже досягло підприємство за звітний період та результати аналізу.

Теми рефератів

1. Види та класифікація планів на підприємстві
2. Основні етапи процесу планування на підприємстві
3. Організація планування на підприємстві (обрати діюче підприємство)
4. Історичний контекст впровадження планування на вітчизняних підприємствах
5. Нормативно-правова база організації планування на підприємстві
6. Автоматизація планування на підприємстві
7. Використання різновидів контролю у практиці діяльності підприємства.

ТЕМА 3. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЛАНУВАННЯ ЗБУТУ І КОНТРОЛЮ ПРОДУКЦІЇ

План семінарського заняття:

1. Цілі й завдання планування збуту
2. Маркетингові дослідження
3. Планування збуту і контроль продукції

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Яку роль відіграє планування збуту продукції у системі планування діяльності підприємства?
2. Що таке план збуту продукції?
3. Охарактеризуйте етапи розробки плану збуту.
4. Що таке маркетингові дослідження ринку?
5. Які чинники впливають на збут продукції?

Дискусійні питання для обговорення

1. Яке значення планування у збільшенні збуту продукції?
2. Охарактеризуйте алгоритм планування збуту продукції.
3. Охарактеризуйте блок-схема дослідження ринку.
4. Які показники характеризують план збуту продукції? Назвіть методикую їх розрахунку.
5. Як плануються витрати, пов'язані зі збутом продукції?

Тести

1. Необхідність планування діяльності підприємства обумовлюється:
 - а) обсягом виробленої продукції;
 - б) джерелами фінансування;
 - в) технологічними процесами;
 - г) прагненням передбачити майбутнє підприємства.
2. Механізм планування - це:
 - а) визначення мети і завдання планування;
 - б) здійснення оперативного контролю за діяльністю підприємства шляхом порівняння звітних і планових показників його діяльності;
 - в) процес прийняття планових рішень, який випереджає майбутні дії;
 - г) сукупність заходів, за допомогою яких приймаються планові рішення та забезпечується їх реалізація.
3. Кількісне співвідношення між розділами й показниками планів характеризує принцип:
 - а) оптимальності;
 - б) збалансованості;
 - в) єдності;
 - г) безперервності.
4. Принцип безперервності означає, що:
 - а) планування охоплює всі сфери діяльності підприємства;

б) розроблені плани постійно приходять на зміну один одному;
в) планування змінює свою спрямованість у зв'язку з виникненням непередбачених обставин;

г) правильні відповіді а) і б).

5. Якщо кожний працівник підприємства стає учасником планової діяльності - це принцип:

а) гнучкості;

б) єдності;

в) безперервності;

г) участі.

6. Метод складання плану, що ґрунтується на використанні норм і нормативів витрат живої й упредметненої праці для визначення планових показників - це:

а) балансовий метод;

б) матричний метод;

в) нормативний метод;

г) економіко-математичний метод.

7. Метод складання плану, що забезпечує узгодження потреб з необхідними ресурсами - це:

а) балансовий метод;

б) матричний метод;

в) факторний метод;

г) нормативний метод.

8. Метод планування, в основі якого лежать темпи й пропорції, що склалися в минулому, називається:

а) дослідно-статистичним методом;

б) матричним методом;

в) факторним методом;

г) нормативним методом.

9. Балансовий метод планування:

а) передбачає використання фактичних статистичних даних;

б) забезпечує узгодження потреб з ресурсами;

в) дозволяє розробляти не один, а декілька планів;

г) передбачає використання даних бухгалтерського обліку.

10. Який метод планування є найбільш точним і відноситься до основних методів розрахунку планових показників:

а) факторний;

б) нормативний;

в) балансовий;

г) екстраполяції.

Теми рефератів

1. Механізми планування збуту продукції на підприємстві.

2. Особливості організації маркетингових досліджень у плануванні.

3. Чинники впливу на збут продукції підприємства.

4. Контроль за збутом продукції підприємства: проблеми та перспективи.

ТЕМА 4. ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ

План семінарського заняття:

1. Структура й показники виробничої програми підприємства
2. Оптимізація виробничої програми
3. Планування випуску продукції

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Що таке план виробництва продукції?
2. Охарактеризуйте структуру та показники виробництва продукції.
3. Що таке виробнича програма, які виміри обсягу продукції Ви знаєте?
4. Що містить портфель замовлень підприємства?
5. Який існує зв'язок між планом виробництва і портфелем замовлень?

Дискусійні питання для обговорення

1. Назвіть особливості формування виробничої програми?
2. Що таке рентабельність продукції?
3. Охарактеризуйте показники «фондовіддача», «фондоємність».
4. В чому суть оптимізації виробничої програми?
5. Що таке товарна, валова, реалізована продукція? Як розраховують ці показники?

Тести

1. Виробнича програма підприємства - це:
 - а) договори з безпосередніми споживачами продукції підприємства; договори з дилерами та іншими посередниками; контракти на товарних біржах, укладені маклерами та брокерами; державні замовлення і контракти; висновки маркетингових досліджень ринку збуту продукції підприємства;
 - б) фізичні та юридичні особи, які ведуть реалізацію товарів або інших цінностей від свого імені і за рахунок своїх фінансових ресурсів;
 - в) система завдань з обсягу, асортименту, номенклатури та якості продукції відповідно до укладених договорів з урахуванням передбаченого ринку збуту;
 - г) договори посередників між продавцями і покупцями на біржах усіх видів, які купують і продають тільки для себе і за свій рахунок, для покупців за їх рахунок, а також вивчення і формування попиту на продукцію підприємства, складання прогнозу попиту на продукцію.
2. На підставі чого розробляється виробнича програма?
 - а) договори з безпосередніми споживачами продукції підприємства; договори з дилерами та іншими посередниками; контракти на товарних біржах, укладені маклерами та брокерами; державні замовлення і контракти; висновки маркетингових досліджень ринку збуту продукції підприємства;

б) фізичні та юридичні особи, які ведуть реалізацію товарів або інших цінностей від свого імені та за рахунок своїх фінансових ресурсів;

в) система завдань з обсягу, асортименту, номенклатурі та якості продукції відповідно до укладених договорів з урахуванням передбаченого ринку збуту;

г) договори посередників між продавцями і покупцями на біржах всіх видів, які купують і продають тільки для себе і за свій рахунок, для покупців за їх рахунок, а також вивчення і формування попиту на продукцію підприємства, складання прогнозу попиту на продукцію.

3. Асортимент продукції - це:

а) перелік виробів за назвами, сортами, профілями у заданій кількості;

б) склад і співвідношення виробів у загальному обсязі;

в) обидва визначення правильні;

г) перелік видів продукції, що виробляються.

4. Номенклатура продукції підприємства - це:

а) перелік виробів за назвами, сортами та профілями;

б) перелік передбачених для виготовлення видів продукції;

в) співвідношення окремих виробів у їх загальному обсязі;

г) усі визначення правильні.

5. Що не відноситься до товарної продукції:

а) незавершене виробництво;

б) ремонтні роботи на сторону;

в) капітальне будівництво для непромислової сфери;

г) запчастини та напівфабрикати для реалізації на сторону;

д) продукція, готова для реалізації.

6. Валова продукція - це:

а) вартість усієї виробленої у конкретному періоді продукції незалежно від ступеня її готовності;

б) готова продукція на складі;

в) незавершене виробництво;

г) ремонтні роботи на сторону;

д) капітальне будівництво для непромислової сфери.

7. Чиста продукція - це:

а) готова для реалізації продукція;

б) продукція на складі;

в) вартість, створена на підприємстві;

г) вартість усієї продукції, що буде підготовлена для реалізації.

8. Відповідно до Закону „Про оподаткування прибутку підприємств” реалізація продукції - це господарська операція об'єкта підприємницької діяльності, яка передбачає:

а) передачу права власності на продукцію (роботу, послугу) другому об'єкту підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму грошових коштів або боргових зобов'язань з моменту передачі якого права;

б) передачу права власності на продукцію (роботу, послугу) другому об'єкту підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму грошових коштів, а також товари відвантажені, але не сплачені;

в) передачу права власності на продукцію, товари відвантажені та товари на відповідальному зберіганні;

г) передачу права власності на залишки готової продукції на складі іншим юридичним особам.

9. Держконтракт - це:

а) договір, укладений між двома суб'єктами господарської діяльності;

б) договір, укладений держзамовником від імені держави, в якому визначаються права і обов'язки сторін за предметом договору;

в) договір, укладений держзамовником від імені держави, в якому визначаються економічні права та обов'язки сторін і регулюються взаємовідношення замовника і виконавця;

г) засіб регулювання економіки шляхом формування складу і обсягу продукції.

10. Держзамовлення - це:

а) договір, укладений держзамовником від імені держави в якому визначаються економічні права та обов'язки сторін і регулюються взаємовідношення замовника і виконавця;

б) продукція, яка необхідна для вирішення соціально-економічних проблем, підтримки обороноздатності країни;

в) засіб регулювання економіки шляхом формування складу і обсягу продукції, необхідної суб'єктам господарської діяльності;

г) засіб державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній основі складу і обсягу продукції, необхідної для державних нужд, розміщення контракту на її поставку серед підприємств, організацій і інших суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності.

Теми рефератів

1. План виробництва: сутність та значення в діяльності підприємства.
2. Основні показники, які використовують при плануванні виробництва.
3. Інноваційна діяльність та інноваційний процес: особливості планування.
4. Контроль за виробничою програмою підприємства.
5. Моніторинг змін у плані виробництва продукції: роль та необхідність.

ТЕМА 5. ОПЕРАТИВНО-КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ

План семінарського заняття:

1. Зміст і завдання оперативно-календарного планування
2. Розробка оперативних планів виробництва
3. Оперативний облік і контроль виробництва

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Назвіть основні завдання оперативно-календарного планування на підприємстві.
2. Поясніть сутність календарного планування.
3. Що таке диспетчерське регулювання в оперативно-календарному плануванні?
4. Охарактеризуйте міжцехове та внутрішньоцехове планування, їх зміст та основні завдання.
5. Що таке планово-облікова одиниця в системі ОКП, які види планово-облікових одиниць продукції Ви знаєте?

Дискусійні питання для обговорення

1. Охарактеризуйте систему оперативно-календарного планування, її основні види.
2. Що являють собою по-детальна та позамовна система оперативного планування? Що таке по-комплектна система?
3. Ритмічне та рівномірне виробництво. За допомогою яких показників проводиться їх оцінка?
4. Які особливості оперативно-календарного планування в одиничному виробництві?
5. Що таке «час випередження», як його визначають?

Тести

1. Одноелементними витратами не враховуються:
 - а) амортизація основних фондів;
 - б) загальногосподарські;
 - в) матеріали;
 - г) заробітна плата.
2. Угрупування витрат за економічними елементами використовується для складання:
 - а) кошторису витрат на виробництво;
 - б) калькуляції собівартості одиниці продукції;
 - в) калькуляції методом "величини покриття";
 - г) попроцесної калькуляції.
3. У складі витрат виділяють:
 - а) реалізаційну собівартість;
 - б) виробничу собівартість;

- в) базову собівартість;
 - г) планову собівартість.
4. Постійними називаються витрати, які:
- а) постійно ростуть із ростом обсягу виробництва;
 - б) змінюються зі зміною обсягу виробництва;
 - в) не змінюються зі зміною обсягу виробництва;
 - г) пов'язані з постійними асортиментами продукції.
5. Зі зменшенням обсягу виробництва постійні витрати на одиницю продукції:
- а) зменшуються;
 - б) збільшуються;
 - в) залишаються незмінними.
6. Змінними називаються витрати, які:
- а) збільшуються з ростом обсягу виробництва;
 - б) зменшуються з ростом і обсягу виробництва;
 - в) не залежать від зміни обсягу виробництва.
7. Метод позамовної калькуляції застосовується:
- а) діяльність здійснюється на підставі договорів, замовлень або партій, які мають відмінності;
 - б) при виробництві однорідних продуктів і послуг;
8. Метод попроцесної калькуляції застосовується в галузях:
- а) діяльність здійснюється на підставі договорів, замовлень або партій, які мають відмінності;
 - б) при виробництві однорідних продуктів і послуг;
9. Метод загальної калькуляції передбачає:
- а) розрахунок змінних і постійних витрат;
 - б) розрахунок тільки постійних витрат;
 - в) розрахунок тільки змінних витрат.
10. Метод калькуляції "величини покриття" передбачає:
- а) розрахунок змінних і постійних витрат;
 - б) розрахунок тільки постійних витрат;
 - в) розрахунок тільки змінних витрат.

Теми рефератів

1. Сутність та різновиди системи оперативно-календарного планування.
2. Диспетчерування : сутність та особливості формування.
3. Визначення оптимальних строків поставки й розмірів транспортних партій матеріальних ресурсів
4. Виробничий цикл та контроль за його реалізацією.
5. Сутність та складові оперативного обліку.

ТЕМА 6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА

План семінарського заняття:

1. Цілі, завдання й зміст планування потреби в матеріально-технічних ресурсах
2. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах
3. Вивчення ринку сировини й матеріалів
4. Планування закупівель матеріальних ресурсів

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Що таке план МТЗ підприємства?
2. Назвіть завдання плану МТЗ та охарактеризуйте порядок їх розробки.
3. Яким чином відбувається матеріально-технічне забезпечення підприємства?
4. Назвіть джерела МТЗ.
5. Охарактеризуйте методи розрахунку потреби в матеріально-технічних ресурсах.

Дискусійні питання для обговорення

1. Що являє собою баланс матеріально-технічного забезпечення?
2. Охарактеризуйте порядок розробки балансу матеріально-технічного забезпечення.
3. Назвіть причини встановлення лімітів використання матеріалів для виробничих підрозділів.
4. Охарактеризуйте показники ефективності використання матеріальних ресурсів.
5. Як розраховують баланс МТР?

Тести

1. У зміст планування МТЗ входить:
 - а) визначення потреби у матеріалах; устаткуванні, паливі, енергії на базі норм їх витрат; розрахунок усіх норм запасів товарно-матеріальних цінностей на плановий період; облік, контроль і аналіз виконання планів забезпечення; поточне регулювання забезпечення виробничих підрозділів;
 - б) забезпечення бланками-формами; визначення потреби в матеріалах, робітниках, устаткуванні, паливі і енергії на базі норм їх витрат; облік, контроль і аналіз виконання планів забезпечення; поточне регулювання забезпечення виробничих підрозділів підприємства;
 - в) визначення запасів усіх норм товарно-матеріальних цінностей на розрахунковий період;
 - г) підготовча робота (забезпечення бланками, інструктаж тощо); визначення джерела забезпечення потреби у матеріалах; розрахунок потреби у матеріалах; розробка норм виробничих запасів.

2. Перелічіть фактори, що визначають вибір постачальника.
 - а) досвід роботи постачальника на ринку;
 - б) наявність інфраструктури, місце розташування;
 - в) фінансовий стан, репутація, ціна та якість ресурсів, система після продажного обслуговування;
 - г) усі відповіді правильні.
3. Планування поставок матеріальних ресурсів передбачає:
 - а) вибір постачальника певного виду ресурсу;
 - б) укладення договору на поставку ресурсу, складання плана-графіка поставок оптимальних партій ресурсу;
 - в) вибір форми поставок ресурсу підприємству;
 - г) усе перелічене.
4. Які існують методи обчислення потреби в матеріальних ресурсах?
 - а) подетальний, прямого рахунку, за аналогіями, предметний, типовими представниками;
 - б) за типовими представниками;
 - в) метод динамічних коефіцієнтів;
 - г) прямого рахунку, за типовими представниками, за аналогіями, метод динамічних коефіцієнтів.
5. Виробничі запаси - це:
 - а) запаси, які забезпечують виробництво у випадку відхилення від запланованих умов поставки;
 - б) придбані або самостійно виконані запаси, які підлягають подальшій переробці на підприємстві або утримуються для використання в ході операційного циклу;
 - в) запаси, які необхідні на час підготовки отриманих матеріалів для виробничого споживання;
 - г) запаси, які гарантують безперервність виробництва на час підготовки отриманих матеріалів.
6. Показники плану матеріально-технічного забезпечення виробництва:
 - а) норми витрат матеріалів на підготовку виробництва та його технічне обслуговування;
 - б) витрати палива, енергії, матеріалів на місяць, квартал, рік;
 - в) потреби підприємства в матеріальних ресурсах за їх видами, розмірами, типами, марками на виробничу програму та ремонтно-експлуатаційні потреби на плановий період.
7. До матеріальних норм і нормативів належать:
 - а) тривалість чергових відпусток;
 - б) норми оплати відряджень;
 - в) норми витрачання електроенергії;
 - г) норми амортизаційних відрахувань.
8. За періодом дії норми діляться на:
 - а) річні, квартальні, місячні;
 - б) оперативні й поточні;

- в) абсолютні й відносні;
 - г) фактичні й перспективні.
9. Розрахуйте планову середньорічну норму витрати матеріалу, якщо відомо: норма на початок кварталу - 12,4 кг, нова норма (уведена на початку третього місяця) - 11,8 кг.
- а) 12,0 кг;
 - б) 12,2 кг;
 - в) 12,3 кг;
 - г) 11,9 кг.
10. До складу нормованих предметів праці входять:
- а) норми потреби в устаткуванні;
 - б) потреба в матеріальних ресурсах;
 - в) нормативи режимів робіт;
 - г) нормативні коефіцієнти використання матеріалів.
11. Які фактори не сприяють вибору постачальника?
- а) висока ціна ресурсів;
 - б) якість ресурсів;
 - в) мала віддаленість від підприємства;
 - г) низька ціна ресурсів;
 - д) наявність транспортних засобів;
12. Які показники характеризують ефективність використання запасів ресурсів?
- а) величина складської площі підприємства;
 - б) кількість поставок ресурсів за рік;
 - в) коефіцієнт оборотності запасів ресурсів;
 - г) тривалість обороту запасів;
 - д) все перераховане вище правильно.

Теми рефератів

1. Основні завдання плану матеріально-технічного забезпечення
2. Потреба в матеріально-технічних ресурсах
3. Потреба на утворення виробничих запасів сировини й матеріалів
4. Розробка політики економії матеріальних ресурсів, максимального залучення до господарського обороту вторинної сировини
5. Вивчення ринку сировини та матеріалів.

ТЕМА 7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОЮ ПОТУЖНІСТЮ

План семінарського заняття:

1. Види виробничої потужності, чинники, що її визначають, послідовність розрахунків
2. Методики розрахунку виробничої потужності
3. Визначення максимально можливого випуску продукції за наявною виробничою потужністю

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Що розуміють під виробничою потужністю підприємства?
2. Які фактори визначають виробничу потужність підприємства?
3. Назвіть загальні методичні принципи визначення виробничої потужності різногалузевих підприємств.
4. Як розраховується виробнича потужність у однономенклатурному виробництві?
5. Як визначається виробнича потужність у серійному виробництві?

Дискусійні питання для обговорення

1. Як розраховується виробнича потужність у багатноменклатурному одиничному та дрібносерійному виробництві?
2. Обґрунтуйте вибір виробничої програми потужністю підприємства.
3. Які показники використання виробничої потужності існують, та як вони розраховуються?
4. Які Ви знаєте шляхи поліпшення використання виробничої потужності?
5. Назвіть алгоритм розрахунку балансу виробничої потужності.

Тести

1. Методика визначення приросту продуктивності праці здійснюється у такій послідовності:
 - а) визначається чисельність працюючих у базисному році; планова чисельність; економія чисельності за рахунок чинників; приріст продуктивності праці за формулою $ДПТ = E * 100 / (Чум - E)$;
 - б) визначається чисельність у плановому році в умовах базового року; економія чисельності за рахунок факторів; чисельність працюючих планового року в умовах планового року; приріст продуктивності праці за формулою $ЛПТ = E * 100 / (Чум - E)$;
 - в) визначається планова чисельність працюючих; економія чисельності за рахунок чинників; приріст продуктивності праці за формулою $ДПТ = E * 100 / (Чум - E)$; визначається чисельність працюючих у базисному році;
 - г) приріст продуктивності праці за формулою $ДПТ = E * 100 / (Чум - E)$; економія чисельності за рахунок чинників; планова чисельність.

2. Які завдання вирішуються при обґрунтуванні плану забезпечення підприємства кадрами (персоналом)?

а) обґрунтовують загальний кількісний склад працюючих по кожній категорії та по окремим підрозділам; загальний фонд заробітної плати та фонди по окремих групах;

б) визначають раціональне співвідношення між темпами росту продуктивності праці та середньої заробітної плати; оптимальні пропорції між чисельністю персоналу в промислово-виробничій и невиробничій сферах;

в) обґрунтовують заходи, спрямовані на зростання продуктивності праці, економічного використання фонду заробітної плати, удосконалення форм і систем заробітної плати;

г) усі перелічені завдання.

3. Які вихідні дані не використовують для розробки поточного плану щодо забезпечення підприємства персоналом?

а) виробнича програма, характеристика виробничих підрозділів;

б) норми витрат праці та заробітної плати;

в) прогнозні розрахунки потреби в кадрах;

г) собівартість та рентабельність продукції.

4. Які неявки на роботу плануються при розрахунку балансу робочого часу?

а) відпустки планові, декретні та навчальні, лікарняні, з дозволу адміністрації;

б) відпустки планові, декретні та навчальні, лікарняні, відгули, з дозволу адміністрації, виконання державних зобов'язань;

в) відпустки планові, декретні та навчальні, лікарняні, прогули, виконання державних зобов'язань;

г) з дозволу адміністрації, виконання державних зобов'язань, прогули, відгули, простої

5. Головні норми та нормативи для планування персоналу:

а) явочна та списочна чисельність робітників, керівників та спеціалістів;

б) трудомісткість продукції, продуктивність праці та її приріст;

в) виробіток на одного робітника, місячна заробітна плата, обсяг товарної продукції.

6. До трудових норм і нормативів не відносяться:

а) норми видачі спецодягу та спецінструменту;

б) норми часу і виробітку;

в) норми обслуговування;

г) норми управління.

7. План персоналу, його головні показники:

а) явочна та списочна чисельність робітників, керівників, спеціалістів по цехах та підприємству в цілому;

б) норми виробітку робітниками за місяць та зміну, середній виробіток 1 робітника, трудомісткість продукції;

в) середньоспискова чисельність персоналу, продуктивність праці, фонд оплати праці, середньомісячна заробітна плата 1 працівника та за категоріями працівників.

8. До норм витрат праці відносять: а) структуру ремонтного циклу;
 б) норму обслуговування;
 в) нормативи відрахування в бюджет з виплаченої заробітної плати;
 г) норму витрат спецодягу;
 д) норму простою в ремонті.

9. Як Ви вважаєте, який з перерахованих варіантів є більш пріоритетним для підприємства?

- а) темп росту продуктивності праці на 10% більш, ніж темп росту заробітної плати;
 б) темпи росту заробітної плати вищі, ніж темпи росту продуктивності праці;
 в) темпи росту продуктивності праці дорівнюють темпам росту заробітної плати;
 г) темпи росту продуктивності праці незначно випереджають ріст заробітної плати.

10. Які з перерахованих факторів не враховуються при використанні методу планування продуктивності праці за нормативами на початок планового періоду?

- а) зниження трудомісткості продукції;
 б) поліпшення використання фонду робочого часу робітниками;
 зі
 в) зміна питомої ваги покупних напівфабрикатів;
 г) підвищення середніх норм виробітку.

Теми рефератів

1. Виробнича потужність підприємства: сутність та складові
2. Методика розрахунку виробничої потужності підприємства
3. Показники розрахунку виробничої потужності
4. Шляхи підвищення виробничої потужності підприємства
5. Моніторинг та контроль за рівнем виробничої потужності підприємства

ТЕМА 8. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

План семінарського заняття:

1. Фінансова стратегія, завдання і зміст фінансового плану
2. Планування прибутку

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Поясніть суть та основні завдання фінансової стратегії підприємства?
2. Поясніть, як формується фінансова політика підприємства?
3. Яка мета та основні завдання фінансового планування на підприємстві?
4. Які методи застосовують у процесі розроблення фінансових планів?
5. Які складові фінансового плану підприємств державної форми власності?
6. Яка найбільш поширена форма фінансового плану підприємства недержавної форми власності?

Дискусійні питання для обговорення

1. Поясніть поняття «криза ліквідності».
2. Що розуміється під оперативним фінансовим планом?
3. Поясніть призначення касового плану?
4. Поясніть особливості планування прибутку?
5. Поясніть які умови прибутковості підприємства? Як виконується аналіз «витрати - обсяг - прибуток», його суть і застосування?
6. Як виконується оцінка фінансового становища підприємства? Які групи оцінних показників і які розрахунки виконуються?

Тести

1. Фінансовий план включає:
 - а) план прибутків, заробітної плати, собівартості продукції, чисельності персоналу;
 - б) інвестиції, інновації, обсяг товарної продукції, кошторис витрат;
 - в) доходи та витрати, їх баланс, прибутки та збитки, касовий та кредитний плани, план фінансування та формування уставного фонду.
2. До складу фінансових нормативів входять:
 - а) норматив чисельності працюючих;
 - б) податок на прибуток;
 - в) витрати матеріалів на ремонтні роботи;
 - г) відрахування до фонду соціального страхування.
3. До поточних активів відносяться:
 - а) зобов'язання перед кредиторами;
 - б) засоби, які протягом року перетворюються в гроші;
 - в) основний капітал.
4. Пасиви підприємства - це:

- а) оборотний капітал;
 - б) акціонерний капітал;
 - в) заборгованість по податках.
5. Прибуток від іншої реалізації включає:
- а) витрати на паливо, газ, відрахування на страхування;
 - б) дохід від продажу іноземної валюти;
 - в) виплачені дивіденди за акціями;
 - г) кредиторську заборгованість.
6. Прибуток від фінансових інвестицій створюється за рахунок:
- а) володіння корпоративними правами;
 - б) отриманих боргів, списаних як безнадійні;
 - в) отриманих пенею й неустойок;
 - г) розміщення коштів на депозитних рахунках.
7. Фінансовий план включає такі розділи:
- а) план прибутків і збитків;
 - б) план податкових платежів;
 - в) балансовий план;
 - г) прогноз руху грошових коштів.
8. Активи підприємства - це:
- а) кошти, вкладені в майно підприємства;
 - б) все те, що утворить майно підприємства й має вартість;
 - в) грошові зобов'язання перед кредиторами;
 - г) основний та оборотний капітал підприємства.
9. Балансовий план - це:
- а) співвідношення оборотних і необоротних активів підприємства на певний момент часу;
 - б) співвідношення засобів, вартості майна, зобов'язань і капіталу підприємства на певний момент часу в грошовому вираженні;
 - в) все те, що утворить майно підприємства й має вартість;
 - г) третій розділ фінансового плану.
10. Готівка на кінець періоду визначається як:
- а) сума коштів на початок періоду, надходження готівки й відтоку коштів;
 - б) сума коштів на початок періоду й виторгу від реалізації за винятком відтоку коштів ;
 - в) сума коштів на початок періоду й надходження коштів від реалізації продукції.

Теми рефератів

1. Сутність та особливості фінансового планування на підприємстві.
2. Планування фінансових результатів та розміру прибутку.
3. Сутність та складові фінансової стратегії підприємства.
4. Вплив операційної та інвестиційної на фінансову діяльність.
5. Аналіз «витрати - обсяг - прибуток»
6. Контроль за фінансовим планування на підприємстві.

ТЕМА 9. ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ ОНОВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЇ

План семінарського заняття:

1. Плани оновлення продукції, їхній склад і завдання
2. Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції
3. Об'ємно-календарне планування підготовки виробництва нової продукції
4. Сітьові методи планування підготовки виробництва та освоєння нових виробів

Контрольні питання до семінарського заняття

- 1.Що таке життєвий цикл продукції, який його склад і структура?
- 2.Який зміст і етапи науково-технічної підготовки виробництва нової продукції?
- 3.Які основні завдання підготовки виробництва нової продукції у сучасних умовах господарювання?
- 4.Як обчислюється трудомісткість, тривалість та вартість підготовки виробництва нової продукції?
- 5.Яким є економічне обґрунтування освоєння нової продукції на етапі проектування?
- 6.Визначте основні методичні підходи до оцінки економічної ефективності освоєння нової продукції;
- 7.Як здійснюється обґрунтування оптимального варіанта технологічного процесу та визначення критичної програми випуску продукції?
- 8.Які закономірності зміни трудомісткості виготовлення одиниці виробу? Що таке «криві освоєння»?

Дискусійні питання для обговорення

- 1.Які особливості побудови графіків зміни собівартості, якщо «криві освоєння» мають різні характеристики?
- 2.Які особливості складання кошторису витрат на підготовку виробництва нової продукції?
3. Як здійснюється обчислення трудомісткості окремих циклів робіт та тривалості етапів технічної підготовки виробництва нового виробу?
4. Як проводиться визначення тривалості робіт, термінів настання подій, напруженості виконання окремих процесів і робіт у сітьовому плануванні підготовки виробництва та освоєння нових виробів?
- 5.Що таке критичний шлях на сітьових графіках та які є види шляхів у сітьових моделях?
- 6.Які є критерії оптимізації сітьових моделей?

Тести

1. До заходів плану технічного й організаційного розвитку виробництва, що роблять безпосередній вплив на показники виробу, не відносяться:
 - а) заходи щодо впровадження передової техніки;
 - б) заходи щодо механізації й автоматизації виробничих процесів;
 - в) заходи щодо вдосконалення конструкції виробу;
 - г) заходи щодо підвищення кваліфікації робітників.
2. Який показник не характеризує ступінь технічної оснащеності праці?
 - а) фондоозброєність;
 - б) питома матеріаломісткість;
 - в) енергоозброєність.
3. Який показник не характеризує рівень прогресивності застосованої технології?
 - а) структура технологічного процесу по трудомісткості;
 - б) частка нових технологічних процесів по обсягу чи трудомісткості;
 - в) середній строк використання технологічних процесів;
 - г) продуктивність устаткування;
 - д) коефіцієнт використання матеріалів
4. Який показник не характеризує технічний рівень виробничого устаткування?
 - а) продуктивність устаткування;
 - б) надійність довговічність;
 - в) середній строк експлуатації устаткування;
 - г) частка прогресивних видів устаткування;
 - д) доля технічно та економічно застарілого устаткування.
5. Який показник не характеризує рівень механізації та автоматизації виробництва?
 - а) ступінь охопту робітників механізованою працею;
 - б) частка обсягу виробництва при використанні автоматизації;
 - в) структура технологічного процесу по трудомісткості.
6. Які види ефекту від реалізації організаційно-технічних заходів розрізняють залежно від витрат, які враховуються, та результатів інтегральних показників:
 - а) економічний (вартісні показники);
 - б) науково-технічний (новизна, корисність, надійність);
 - в) ресурсний (споживання того чи іншого виду ресурсу);
 - г) соціальний (соціальні результати);
 - д) екологічний (шум, випромінювання та інші показники фізичного стану навколишнього середовища);
 - е) усі відповіді правильні.
7. Інтегральний ефект — це:
 - а) різниця результатів та витрат на реалізацію техніко-організаційного заходу за розрахунковий період, приведених до одного року (як правило, початкового), тобто з урахуванням дисконтування результатів і витрат;

б) співвідношення приведених доходів до приведених на цю ж дату інноваційних витрат;

в) норму дисконту, при якій доходи, які дисконтуються за певний проміжок часу дорівнюють інноваційним вкладенням.

8. Індекс рентабельності - це:

а) різниця результатів та витрат на реалізацію техніко-організаційного заходу за розрахунковий період, приведених до одного року (як правило, початкового), тобто з урахуванням дисконтування результатів і витрат;

б) співвідношення приведених доходів до приведених на цю ж дату інноваційних витрат;

в) норму дисконту, при якій доходи, які дисконтуються за певний проміжок часу дорівнюють інноваційним вкладенням.

9. Норма рентабельності - це:

а) різниця результатів та витрат на реалізацію техніко-організаційного заходу за розрахунковий період, приведених до одного року (як правило, початкового), тобто з урахуванням дисконтування результатів і витрат;

б) співвідношення приведених доходів до приведених на цю ж дату інноваційних витрат;

в) норму дисконту, при якій доходи, які дисконтуються за певний проміжок часу дорівнюють інноваційним вкладенням.

Теми рефератів

1. Особливості планування інноваційної діяльності підприємства.
2. Підготовча робота до випуску інноваційної продукції.
3. Залежність трудомісткості від обсягу випуску при різних характеристиках кривих освоєння
4. Трудомісткість виробництва нової продукції
5. Контроль за оновленням асортименту продукції
6. Вдосконалення інноваційної діяльності підприємства

ТЕМА 10. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

План семінарського заняття:

1. Бізнес-план і його особливості
2. Оцінювання середовища для бізнесу та формування власної ринкової позиції
3. Планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення
4. Фінансові розрахунки в бізнес-плані

Контрольні питання до семінарського заняття

1. Поясніть особливості бізнес-планування?
2. Яка спрямованість бізнес-плану? Основні групи бізнес-проектів і різновиди бізнес-планів.
3. Які основні розділи бізнес-плану? Чи можна вважати їх уніфікованими? Що і як саме впливає на зміст і структуру бізнес-плану та на вибір методики його розроблення?
4. Яка загальна процедура бізнес-плану, логіка взаємозв'язків і послідовність етапів?
5. Які мета й завдання підготовки документів, що належать до елементів стандартного оформлення власне бізнес-плану (анотація, титульний аркуш тощо)?

Дискусійні питання для обговорення

1. Як оцінюють середовище для бізнесу?
2. Склад і послідовність формування плану маркетингу в бізнес-плані.
3. Обґрунтування майбутнього обсягу продажу з урахуванням еластичності попиту на продукцію.
4. Якою є методична основа планування обсягу виробництва продукції? Як обґрунтовують необхідне ресурсне забезпечення?
5. Поясніть послідовність формування фінансового плану та врахування ризиків у бізнесі?

Тести

1. Оберіть вірне та повне визначення суті поняття „бізнес-планування”:
 - а) процес написання обов'язкових розділів бізнес-плану та вибір оптимальних відповідей до критеріїв оптимальності;
 - б) розрахунок показників господарсько-фінансової діяльності на плановий період та обрання того варіанту, при якому досягається максимізація прибутку;
 - в) процес написання обов'язкових розділів бізнес-плану та оформлення їх згідно вимог;
 - г) розрахунок показників господарсько-фінансової діяльності на плановий період та вибір оптимальних відповідей до критеріїв оптимальності.
2. Оберіть правильне та повне визначення суті поняття „бізнес-план”:

а) документ, який містить систему ув'язаних в часі та просторі та узгоджених з метою і ресурсами заходів і дій, спрямованих на отримання максимального прибутку внаслідок реалізації підприємницького проекту;

б) документ, який містить систему ув'язаних в часі та просторі та узгоджених з метою і ресурсами розрахунків, при яких досягається максимізація прибутку;

в) документ, який містить систему розрахунків, які ув'язані в часі та просторі;

г) документ, який містить мету, цілі та завдання бізнес-плану.

3. Оберіть характеристику, яка відповідає внутрішній функції бізнес-плану підприємства:

а) ознайомити заінтересованих інституцій фінансово-кредитної сфери, інвесторів із сутністю підприємницького проекту;

б) опрацювати систему управління реалізацією підприємницького проекту;

в) залучити необхідне фінансування для реалізації підприємницького проекту;

г) ознайомити потенційного працівника з основними аспектами діяльності (реалізації підприємницького проекту) підприємства.

4. Оберіть характеристику, яка відповідає зовнішній функції бізнес-плану підприємства:

а) ознайомити заінтересованих працівників з плановими термінами окупності інвестицій, вкладених у підприємницький проект підприємства;

б) опрацювати систему управління реалізацією підприємницького проекту;

в) визначити обсяги необхідного фінансування для реалізації підприємницького проекту;

г) ознайомити потенційного працівника з основними аспектами діяльності (реалізації підприємницького проекту) підприємства.

5. Яка з наведених нижче характеристик не відповідає цілям бізнес-планування:

а) промодельювати систему управління підприємством;

б) розвинути управлінські навички робітників підприємства;

в) передбачити ускладнення / ризики функціонування підприємства;

г) забезпечити процес „комунікації” між підприємством та інституціями зовнішнього середовища його функціонування.

6. Який з наведених нижче принципів не відповідає принципам бізнес-планування:

а) максимізація прибутку;

б) постійність;

в) науковість;

г) адекватність.

7. Якому методу планування відповідає така характеристика як „розрахунок критичних обмежень обсягів господарської діяльності підприємства”:

- а) нормативний;
- б) цільового прибутку;
- в) індикативний;
- г) оптимізації.

8. Якому методу планування відповідає така характеристика як „розрахунок розміру прибутку, який є бажаним для підприємства, після чого здійснюється розрахунок ресурсного забезпечення та обсягів діяльності, за рахунок яких може бути забезпечено цей прибуток”:

- а) максимізації прибутку;
- б) цільового прибутку;
- в) індикативного прибутку;
- г) оптимізації прибутку.

9. Якому методу планування відповідає така характеристика як „проведення випробувань для визначення необхідних даних для розрахунку тих, чи інших планових показників”:

- а) дослідно-статистичний;
- б) нормативний;
- в) оптимізації;
- г) лабораторних випробувань.

10. Яке з джерел інформаційної бази бізнес-планування не є характерним для внутрішніх даних:

- а) статистична звітність;
- б) статистичні бюлетені;
- в) власний досвід підприємця;
- г) управлінський облік.

Теми рефератів

1. Сутність та складові бізнес-плану
2. Особливості побудови та структура бізнес-плану підприємства
3. Оцінка ефективності бізнес-планування
4. Ресурсне забезпечення бізнес-планування

СПИСОК ПИТАНЬ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЗАЛІКУ

1. Роль і місце планування в управлінні підприємством
2. Сутність об'єктів планування на підприємстві
3. Процес планування та вибір рішень
4. Господарська діяльність як об'єкт планування
5. Методологічні особливості планування діяльності підприємства
6. Контроль – функція менеджменту
7. Напрями та види контролю на підприємстві
8. Особливості реалізації планування на вітчизняних промислових підприємствах
9. Здійснення контролю на підприємстві (обрати конкретне підприємство)
10. Форми планування й види планів
11. Фактори, що впливають на вибір форми планування
12. Організація планування
13. Види та класифікація планів на підприємстві
14. Основні етапи процесу планування на підприємстві
15. Організація планування на підприємстві (обрати діюче підприємство)
16. Історичний контекст впровадження планування на вітчизняних підприємствах
17. Нормативно-правова база організації планування на підприємстві
18. Автоматизація планування на підприємстві
19. Використання різновидів контролю у практиці діяльності підприємства.
20. Цілі й завдання планування збуту
21. Маркетингові дослідження
22. Планування збуту і контроль продукції
23. Механізми планування збуту продукції на підприємстві.
24. Особливості організації маркетингових досліджень у плануванні.
25. Чинники впливу на збут продукції підприємства.
26. Контроль за збутом продукції підприємства: проблеми та перспективи.
27. Структура й показники виробничої програми підприємства
28. Оптимізація виробничої програми
29. Планування випуску продукції
30. План виробництва: сутність та значення в діяльності підприємства.
31. Основні показники, які використовують при плануванні виробництва.
32. Інноваційна діяльність та інноваційний процес: особливості планування.
33. Контроль за виробничою програмою підприємства.
34. Моніторинг змін у плані виробництва продукції: роль та необхідність.
35. Зміст і завдання оперативно-календарного планування
36. Розробка оперативних планів виробництва
37. Оперативний облік і контроль виробництва

- 38.Сутність та різновиди системи оперативно-календарного планування.
- 39.Диспетчерування : сутність та особливості формування.
- 40.Визначення оптимальних строків поставки й розмірів транспортних партій матеріальних ресурсів
- 41.Виробничий цикл та контроль за його реалізацією.
- 42.Сутність та складові оперативного обліку.
- 43.Цілі, завдання й зміст планування потреби в матеріально-технічних ресурсах
- 44.Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах
- 45.Вивчення ринку сировини й матеріалів
- 46.Планування закупівель матеріальних ресурсів
- 47.Основні завдання плану матеріально-технічного забезпечення
- 48.Потреба в матеріально-технічних ресурсах
- 49.Потреба на утворення виробничих запасів сировини й матеріалів
- 50.Розробка політики економії матеріальних ресурсів, максимального залучення до господарського обороту вторинної сировини
- 51.Вивчення ринку сировини та матеріалів.
- 52.Види виробничої потужності, чинники, що її визначають, послідовність розрахунків
- 53.Методики розрахунку виробничої потужності
- 54.Визначення максимально можливого випуску продукції за наявною виробничою потужністю
- 55.Виробнича потужність підприємства: сутність та складові
- 56.Методика розрахунку виробничої потужності підприємства
- 57.Показники розрахунку виробничої потужності
- 58.Шляхи підвищення виробничої потужності підприємства
- 59.Моніторинг та контроль за рівнем виробничої потужності підприємства
- 60.Фінансова стратегія, завдання і зміст фінансового плану
- 61.Планування прибутку
- 62.Сутність та особливості фінансового планування на підприємстві.
- 63.Планування фінансових результатів та розміру прибутку.
- 64.Сутність та складові фінансової стратегії підприємства.
- 65.Вплив операційної та інвестиційної на фінансову діяльність.
- 66.Аналіз «витрати - обсяг - прибуток»
- 67.Контроль за фінансовим планування на підприємстві.
- 68.Плани оновлення продукції, їхній склад і завдання
- 69.Планування витрат на підготовку й освоєння виробництва нової продукції
- 70.Об'ємно-календарне планування підготовки виробництва нової продукції
- 71.Сітьові методи планування підготовки виробництва та освоєння нових виробів
- 72.Особливості планування інноваційної діяльності підприємства.
- 73.Підготовча робота до випуску інноваційної продукції.

- 74.Залежність трудомісткості від обсягу випуску при різних характеристиках кривих освоєння
- 75.Трудомісткість виробництва нової продукції
- 76.Контроль за оновленням асортименту продукції
- 77.Вдосконалення інноваційної діяльності підприємства
- 78.Бізнес-план і його особливості
- 79.Оцінювання середовища для бізнесу та формування власної ринкової позиції
- 80.Планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення
- 81.Фінансові розрахунки в бізнес-плані
- 82.Сутність та складові бізнес-плану
- 83.Особливості побудови та структура бізнес-плану підприємства
- 84.Оцінка ефективності бізнес-планування
- 85.Ресурсне забезпечення бізнес-планування

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

БАЗОВА

1. Драпкина Г.С. Планирование на предприятии [Текст]: Учебн. пособие / Г.С. Драпкина, В.Н. Дикарев. – Кемерово, 2006. – 132 с.
2. Планирование на предприятии [Текст]: Учебн. пособие / В.Д. Жариков, В.В. Жариков. – Тамбов, 2007. – 30 с.
3. Иванова В.В. Планування і контроль на підприємстві [Текст]: Навч. посібник / В.В. Иванова. – Суми: Університетська книга, 2011. – 443 с.
4. Одинцова Л.А. Планирование на предприятии [Текст]: Учебн. для студ. высш. учеб. заведений / Л.А. Одинцова. – М.: Издательский центр «Академия», 2009. – 272 с.
5. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства [Текст]: Навч. посібник. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.
6. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства [Текст]: Навч. посібник / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – К.: Каравела, 2005. – 312 с.
7. Агафонова Л.Г., Рога О.В. Підготовка бізнес-плану: Практикум. – 2-е вид., стер. – К.: Знання, 2000. – 158с.
8. Александров В.Т., Ворона О.І., Германчук П.К., Назарук О.І., Петрашко П.Г. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах, державне замовлення та державні закупівлі: Навч. посібник. – К.: АВТ, 2004. – 593с.
9. Аскеров А.Б., Брынских Ю.И., Оглоблин А.А., Долганова Р.А., Томских А.Г. Практическое пособие по планированию и калькулированию себестоимости продукции (работ, услуг) для работников экономических, финансовых и бухгалтерских служб промышленных предприятий и фирм / Акционерное общество открытого типа "Научно-исследовательский ин-т организации производства и экономики" АООТ "НИИоргпром". – Екатеринбург: Издательство АМБ, 2001. – 177с.
10. Бардаш С.В., Дерій В.А., Петренко Н.І. Контроль та ревізія: Практикум: Навчальний посібник. – Ж.: Рута, 2000. – 384с
11. Барроу Колін, Барроу Пол, Браун Роберт. Бізнес- план: Практ. посіб.: Пер. з англ. – 3. вид. – К.: Знання, 2001. – 286с.
12. Бельтюков Е. А. Планирование деятельности предприятия : учеб. пособ. / Бельтюков Е. А., Бревнов А. А., Парсяк В. Н. – Харьков : Одиссей, 2006. – 384 с.
13. Бенвенисте Гай. Овладение политикой планирования: Создание реально выполнимых планов и политики, которая ведет к переменам / М.Р. Калантарова (ред.), К.П. Михневич (пер.). – М.: Изд. группа "Прогресс", 1994. – 304с.
14. Белов М.А., Євдокімова Н.М., Москалюк В.Є., Оберемчук О.П., Степанов О.П. Планування діяльності підприємства: Навчально-методичний посібник/ За ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2002. – 252с.
15. Бизнес-план, или Как организовать собственный бизнес: Анализ. Методика. Практикум / А.С. Пелих (отв.ред.), А.С. Пелих (авт.-сост.). – М.: Ось-89, 1996. – 96с. – (Экономическое образование).

16. Бідняк М.Н., Бондар Н. М. Планування інвестицій на автомобільному транспорті України. – К., 2000. – 118с.
17. Бізнес-план для сільськогосподарського підприємства. – К.: Століття, 2000.–132с.
18. Блейкли Эдвард Дж. Планирование местного экономического развития в США: Реферативный пер. с англ. / НАН Украины; Институт экономики промышленности / Дарья Николаевна Прокопенко (пер.). – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2000. – 72с. – На тит.л. и обложке указ. авт.: Прокопенко, Д. Н.
19. Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія:Підручник .-2-е вид., доп. і перероб.-Ж.:ЖІТІ,2000 .-512с.
20. Бутинець Ф.Ф., Бондар В.П., Виговська Н.Г., Петренко Н.І. Контроль і ревізія:Підручник/За ред. Ф.Ф. Бутинця .-4-те вид., доп. і перероб.-Ж.:Рута,2006 .-560с.
21. Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія:Підручник/За ред. Ф.Ф. Бутинця .-3-є вид., доп. і перероб.-Ж.:Рута,2002 .-544с.
22. Васильев А.В. Бизнес-планирование инвестиционных проектов: Учеб. пособие / Санкт- Петербургский гос. электротехнический ун-т "ЛЭТИ". – СПб.: Издательство СПбГЭТУ "ЛЭТИ", 2000. – 64с.: рис.
23. Васильчук Евгений Степанович. Стратегическое планирование: Учеб. пособие / Ивановский гос. ун-т / А.Г. Кайгородов (науч.ред.). – Иваново: Ивановский государственный университет, 2000. – 157с.
24. Виговська Н.Г. Господарський контроль в соціально орієнтованій економіці: проблеми теорії і методології:Монографія .-Ж.:ЖДТУ,2006 .-288с.
25. Германчук П.К., Стефанюк І.Б., Рубан Н.І., Александров В.Т., Назарчук О.І. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит:Посібник .-К.:АВТ,2004 .-424с.
26. Державний фінансовий контроль за діяльністю бюджетних установ:Упоряд. О.В. Ситяшенко .-К.:Освіта,2005 .-718с
27. Джексон Томас. Хосин канри: как заставить стратегию работать; [пер. с англ. О. Сеницыной]. – М. : Институт комплексных стратегических исследований, 2008 – 248 с.
28. Дікань Л.В. Контроль і ревізія:Навчальний посібник .-К.:ЦНЛ,2004 .-245с.
29. Дмитренко М.Г., Потлатюк В.С. Кредитування і контроль:Навчально-методичний посібник у схемах і коментаріях .-К.:Кондор,2005 .-296с.
30. Завгородний В.П. Налоги и налоговый контроль в Украине .-К.:А.С.К., 2001 .-639с.
31. Зінь Е. А. Планування діяльності підприємства : підручн. / Е. А. Зінь Е. А., М. О. Турченко. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 320 с.
32. Идрисов А. Б., Картышев С. В., Постников А. В. Стратегическое планирование и анализ эффективности инвестиций. – М.: Филинь, 1997. – 272с.

ДОПОМІЖНА

1. Планування діяльності підприємства [Текст]: Навч.-метод. посібник для сам ост. вивч. дисц. / М.А. Белов, Н.М. Євдокимова, В.Є. Москалюк та ін.; за заг. ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2002. – 252 с.
2. Грибанова Н.Н. Планирование на предприятии [Текст]: Учебн. пособие для практических занятий / Н.Н. Грибанова. – Иркутск: Изд-во БГУЭП, 2007. – 154 с.
3. Данилина М.Г. Планирование на предприятии [Текст]: Практикум по дисциплине «Планирование на предприятиях железнодорожного транспорта» для студентов экономических специальностей, направлений и профилей бакалавриата / М.Г. Данилина, И.А. Рахимянова. – М.: МИИТ, 2010. – 35 с.
4. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах [Текст]: Навч. посібник / Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.В. Бугай. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.